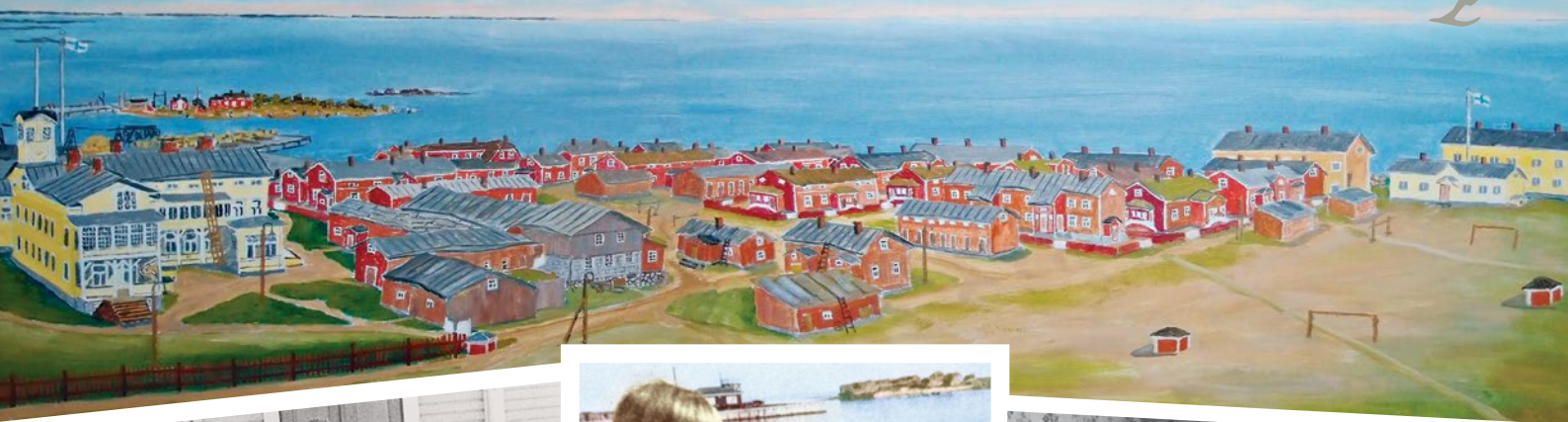

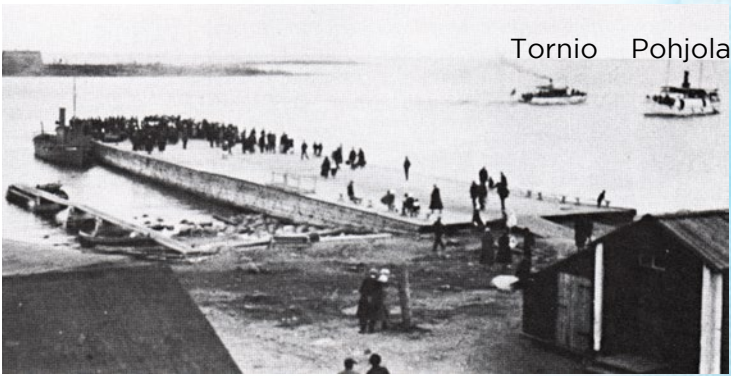
TORNION KUUSILUOTO

KARTTA & HISTORIAA

Kuusiluodon saari sijaitsee Torniossa Röyttän edustalla. Viime vuosisadan alussa saarella oli tiivis noin neljän sadan perheen sahayhdyskunta. Sahan isännöitsijä Toivo Penttilä oli kaikista huolehtiva isähahmo. Toimeentulo oli niukkaa, mutta toisaalta asuminen, sähkö ja lämpö oli ilmaista. Kaikki tunsivat toisensa ja saarella toimi urheiluseurat, työväen yhdistyksiä, teatteri- ja orkesteritoimintaa sekä uskonnollisia yhteisöjä. Siellä oli mm. kauppa, kättilö, poliisi, palokunta ja kolmiopettajainen koulu. Saarella men- tiin avioon ja synnytettiin lapsia. Koulussa oli 40-luvulla yli 100 oppilasta. Vakinaista väestöä oli lähes tuhat ja kesäaikaan väkimäärä lähes tuplaantui lastauskauden alettua.

Moninaisten vaiheiden jälkeen yhdyskunta kohtasi loppunsa Lapin sodassa. Saksalaiset ampuivat saaren rakennukset tuleen 4.10.1944. Näin päättyi n. 1000 asukkaan yhteisön toiminta ja samalla siirtyi kaikki saareen liittyvä historiallisten muistojen joukkoon.

Tornio Pohjola

1 LAITURI

Höyrylaiva Pohjola saapumassa Kuusiluotoon, Tornio-laiva on juuri lähtenyt laiturista. Matkustajia tällä Tornion ja Kemian välisellä reitillä oli runsaasti. Röytän ja Kuusiluodon sahoille matkustajalaivat olivat tärkeä side muuhun maailmaan. Taustalla Kukkokari ja Komsa. Lähde: Pirkkiön historia

Höyrylaivaliikettä.

Höyryl.
Tornio

lähtee **Kemistä** joka aamu klo 7 Kuusiluotoon, Röytään ja **Tornioon**, sekä palaa takaisin Tornioista k:lo 3 j. pp. Lähemmin ilmoittavat perämies laivalla ja

Mylander & Castrén
Kemissä.

Matkustajalaiva Tornion ilmoitus Tornion lehdessä 26.7.1906. Tornio oli ensimmäinen Oulun ja Tornion välillä liikennöinyt laiva, myöhemmin tulivat Pohjola ja Saaristo. Lähde: Pirkkiön historia

2 LEIPOMO

Kaino-Kyllikki Raappana-Peteliuksen maalaus kuvaa tilimarkkinoita, jotka pidettiin joka torstai kesäaikaan. Tuolloin paikalle tulivat Kemiläiset torikauppiaat. Kauppatavaraa oli laidasta laitaan tekstiileistä pläkkipeltiasioihin.

3 TYÖVÄENTALO

Toimi Vitasuon maalauksia Kuusiluodosta

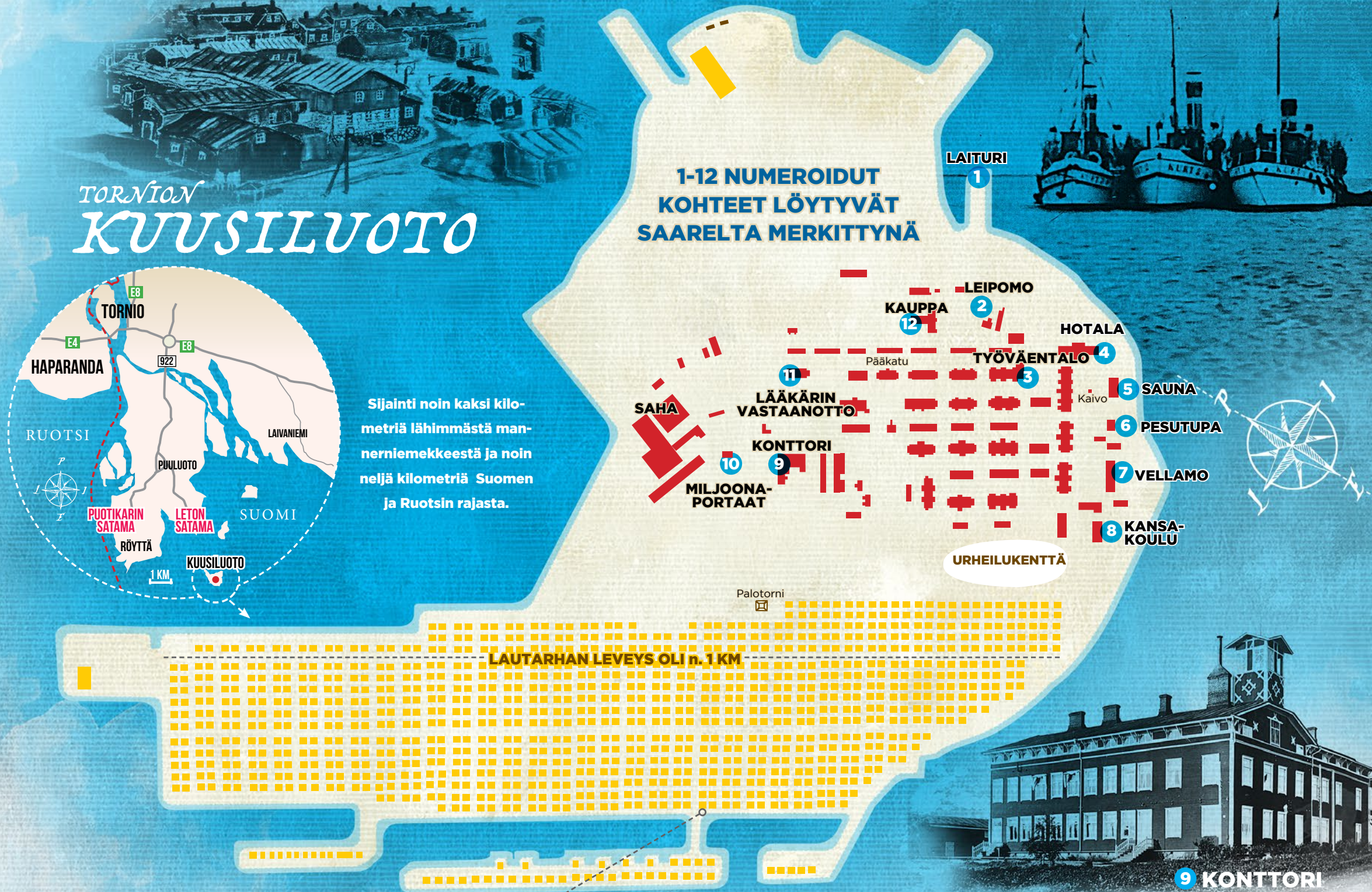
Kuvan punainen rakennus oli lautatarhan ylösottokonttori, jossa kirjattiin sahalla lautatarhaan tulevaa tavaraa.

Pääkatu johti sahalle.

Yleisessä saunassa oli erilliset sisäänkäynnit naisille ja miehille. Vellamo oli vuonna 1934 rakennettu työläisten asuntola. Kansakoulun jälkeen ne jotka jatkoivat opiskeluja muuttivat saarelta pois lähemmäs koulupaikkaa.

- 4 Hotalassa sijaitsi ravintola ja poikamiesten asuntola
- 9 Konttori purettiin vuonna 1947 ja vietiin talvella jäätäpitkin kaupunkiin, jossa sen pystytti rakennusmestari Hannes Savu-koski osoitteeseen Jääkärinkatu 16. Talo rakennettiin poikkeuksellisesti hirret pystysuunnassa ja rappaus päälle.
- 10 Pitkät miljoonaporaat laskivat konttorilta alas sahalle, josta isännöitsijä ja työnjohtajat kulkivat.
- 11 Lääkärin vastaanotto ja konttoripäällikkö Lundströmin virka-asunto. Rakennus ei palanut ja se siirrettiin Sassi nimiseen saareen.

Luoto-orkesteri vuonna 1936. Kuvassa vasemmalle oikealle Viljo Andelin, Tauno Siikanen, Matti Kallio ja Toivo Siikanen

Kuusiluodon sahan palokunta. Sahat olivat alttiita tulipaloille, joten niiden yhteydessä toimi ammattimainen, sahan työntekijöistä koottu palokunta. Miehet eturivissä vas. Onni Pekkarinen, Erkki Tuppurainen, Esko Sassi, palopäällikkö Samuli Kuhmoinen, Sulo Parkkinen, Mikko Lumpus ja Eino Saari; takarivissä vas. tuntem., Väinö Täikkö, Urho Parkkila, Usko Rauhala, Kalle Rauhala, Väinö Merikangas ja Artturi Heikkilä. Kuva Artturi Heikkilä

Tytöt lähdössä hiihtämään. Keskellä Eeva Rauhala ja oikealla Anni Salmi.

Uimassa Kuusiluodon edustalla. Vasemmalla Iida Haani os. Hiltunen.

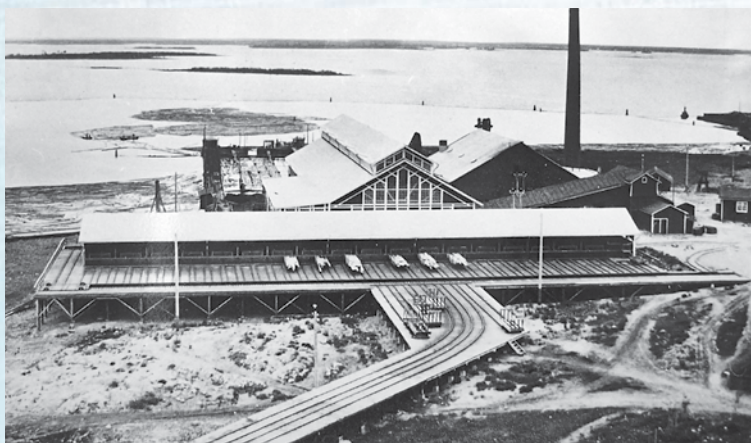

Lapset ulkoilemassa leipomon rannassa. Taustalla näkyy laituri (kohde nro 1) ja Kukkosaari. Kuva jälkikäsitelty värilliseksi.

KUUSILUODON SAHA

Vuonna 1901 aloitti toimintansa saha nimeltä And. Kurt & Co. Vuosisadan alussa sahoilla oli suuria vaikeuksia, jotka ilmenivät omistujärjestelyinä ja työtaisteluina. Vuonna 1910 Kuusiluodon saha ajautui Yhdyspankin "syliin" ja W. Rosenlew & Co:n edustajilla oli määräysvalta yhtiössä. Vuonna 1933 saha siirtyi lopullisesti Rosenlew-yhtiön omistukseen. Ensimmäisen maailmasodan aikana oli sahaustoiminta hiljaista ja 1925-26 se pysähtyi kokonaan yritysjohtoon päätettyä lakkautta sahan. Tuotanto kuitenkin jatkui, ja Röyhtän sahan palo 1928, joka tapahtui juu-

ri pahimman pula-ajan aikana, tuntui kuin tilatulta, sillä olihan Kuusiluoto tämän jälkeen ainoa saha Tornion seudulla. Pula-vuosien jälkeen saha toimikin kahdessa vuorossa talvisodan syttymiseen asti. Sota-aikana toiminta hiljentyi, koska parhaassa työiässä olevat miehet olivat rintamalla. Lopullinen niitti tuli 4.10.1944, jolloin saksalaiset ampuivat Lapin sodan Tornion taisteluihin liittyen saaren rakennukset tuleen. Yhtiö teki päätöksen sahan lopettamisesta ja muutaman vuoden jälkitöiden päätyttyä saari oli todella autio.

Kuusiluodon saha.

Lautatarhaa.